

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun no-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopolodne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravištvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za **avstro-
ogorske** dežele:
celoletno . . . K 25—
polletno . . . K 12 50
četletno . . . K 6 30
mesečno . . . K 2 10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28—
za **vse druge de-
žele i. Ameriko** K 30—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas** (inzerate) se
plačuje od čveterostopne
petit vrste po 12 h. za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Štev. 144.

Telefonska številka 85.

Celje, v ponedeljek, dne 28. junija 1909.

Cekovni račun 48.817.

Leto I.

Zarja zlatega veka slo- venskemu akademičnemu dijaštvu.

Do letos je slovensko dijaštvo vsaj
kolikor toliko z mukami in težavami
prestajalo grenke boje akademičnih
let, ki so dijaštvu drugih srečnejših,
mogočnejših narodnosti najlepša, najpri-
jetnejša in najplodonosnejša doba. A
od zdaj naprej nam različna znamenja
oznanjajo prihod časov, v katerih bo
slovenskemu akademiku skoro popol-
noma onemogočeno usposobiti se na
avstrijskih visokih šolah za svoj stan.

Na Dunaju so že letos nemški ra-
dikalcji začeli z radikalnimi sredstvi,
da iztrebijo slovensko dijaštvo z du-
najskih visokih šol. Ni dovolj, da tare
slovenskega visokošolca gmotna beda,
ki mu veže duh v najhujše spono vsak-
danjega kruhoborstva, ne tepe ga dosti
strogost in preganjanje nemških ne-
prijaznih profesorjev in izpraševalcev,
temu se je začelo pridruževati še novo
nasilje: Nemci so sklenili razbiti v
prihodnjem letu dijaško kuhinjo in iz-
riniti Slovence iz dijaškega bolniškega
društva. Razun tega so na nekem shodu
pred par dnevi pod patronanco Ma-
likovo sklenili maščevati se nad slo-
venskim dijaštvom vsled brošure „Slo-
venska visoka šola v Ljubljani“, ki
odkrito pove par resnic, ki ne prija-
jo Malikovim nšesom. Kako bo to mašče-
vanje, si lahko mislimo. Saj je nemškim
akademikom dovoljeno vse: za nje ne
veljajo niti akademične, niti sploh dr-
žavljanske, pa tudi ne kazenske po-
stave.

In v Gradcu? Lanskega rektorja
Hanauska je nemškonacionalna klika
vrgla, ker je bil mož poštenjak, ki je
imel pogum pobalinstva nekaterih ljudi
obsojati. Za njim je prišel znani Hil-
debrand, ki je brez kazni izigral eno
narodnost proti drugi. Hildebrandov
naslednik pa bo profesor Julius Kratter,
deželni štajerski poslanec.

Oglejmo si moža od blizu!

Kratter je bil lansko leto dekan
medicinske fakultete v Gradcu. Za časa
Wahrundove afere je bil eden naj-
gorečnejših pristašev in kričavev za
akademično svobodo. In kaj ta človek
pod tem pojmom razumeva, je najlepše
pokazal v sledečem slučaju.

Ko so v jeseni 1907. začeli Itali-
jani agitacijo za svojo univerzo s hrup-
pom in razbijanjem po graški in du-
najski visoki šoli, so se Nemci temu
uprli in priredili protidemonstracijo. V
Gradcu je prišlo tako daleč, da so
buršaki zasedli vse uhode na univerzo
in puščali noter samo one, ki so se
izkazali, da so člani „Südmarke“ ali
„Schulvereina“. Naravno, da so slo-
venski dijaki proti temu kar najod-
ločnejše protestirali pri rektorju Ha-
nausku, ki je početje Nemcev tudi
obsodil. A ta obsodba ni bila po volji
dekanu Kratterju. Ker je bil voditelj
deputacije medicincev, ga je dal po-
klicati k sebi, kjer mu je pretil na
vse mogoče načine, očital, da ima ravno
on najmanj povoda nastopati proti

Nemcem, ko vendar vživa dr-
žavno štipendijo ter je opro-
ščen kolegnine. predbacival mu
je nehvaležnost, ker dobi pa par znamk
vsentiliškega podpornega društva „Frei-
tisch“ itd. Seveda je dekan — ki dru-
gače tako gori za akademično svobodo
— dobil odgovor, da stipe-
ndija in kolegnina ni nikak
nemški marveč državni denar
„Freitisch“ pa da je veljal do zdaj za
podporno društvo potrebnih graških
akademikov vseh narodnosti, ki se jim
ni bilo treba v narodnem oziru vezati.
Zato je dotični medicinec odklonil
vsako nadaljno podporo od „Freitische“
in pozval referenta tega društva, de-
kana Kratterja, naj mu izroči račun
sprejetih podpor, katere hoče pri prvi
priliki povrniti, da se mu ne bode
moglo kaj očitati!

Mož, ki tako razume akademično
prostost, je sedaj postal rektor. Iz nje-
govega lanskega nastopa proti sloven-
skemu medicincu pa se jasno vidi, kaj
ima slovensko dijaštvo v Gradcu pri-
čakovati od svojega rektorja.

Taka je torej perspektiva za slo-
vensko akademično dijaštvo na Dunaju
in v Gradcu: pač zarja zlate dobe!

Ali ni temu pomoči?

Je: v nas samih! Slovensko
dijaštvo si naj pomaga samo!
Obrne naj Gradcu in Dunaju
hrbet ter gre v Prago! Zlasti za
juriste in tehnike je to največja lah-
kota. Filozofi morajo sicer tudi po
praških študijah pod rezilo nemških
profesorjev, v Pragi ne morejo doseči
vseh izpričeval za svoj poklic. medi-
cincem pa vsled mačehovske skrbi
vlade za češko medicinsko fakulteto v
Pragi še ne kaže iti tramoma tja. Toda
če juristi, tehniki in filozofi ter vsaj
del medicincev zapusti nemška vseučil-
liška mesta, bo nemško prebivalstvo
samo, ki je zaslužilo od Slovencev mar-
sikateri groš, obračunalo z nemško po-
litiko in z nastopi nemškega dijaštva
proti slovenskemu. Slovenski akade-
miki pa se emancipirajo nemškega duha,
ki jih tudi v poznejšem življenju tlači
kot mora, ter spoznajo, da je slovan-
ska kultura enakovredna nemški. Če
obrnemo tok slovenskega di-
jaštva v Prago — poznéje morda
tudi v Zagreb, če naši poslanci vsaj
toliko zmorejo, da mu pridobijo recipi-
teto, izpodbijemo najuspeš-
nejše naklepe Nemcev proti
naši akademični mladeži!

Politična kronika.

v Seja gosposke zbornice dne 26.
tm. Grof Fr. Thun predlaga, naj se
razpravlja o proračunu v obliki nu-
nega predloga. Na to se začne prvo či-
tanje Baernreitherjevega predloga o or-
ganizaciji vrhovne uprave za Bosno in
Hercegovino ter odkupovanju kmetov.
Predlagatelj utemeljuje svoj predlog,
kateri je na to odstopljen posebni ko-
misiji. Bar. Skene pravi, da se v vče-
rajšnji seji poslanske zbornice sprejete
resolucije o odpravi carin na železo ne
sme jemati resno. Taka resolucija priča

le o tem, da je parlament brez vodi-
telja. Skene pobija institucijo ministrov-
rojakov ter povdarja potrebo sprave
med Čehi in Nemci. Hvali soc. demo-
krate, da se ugodno razlikujejo od soc.
dem. stranke na Nemškem ter pravi,
da so naši soc. dem. na najboljši poti,
da postanejo radikalna meščanska stran-
ka; graja pa je zato, ker si domišljajo,
da so oni edini rešitelji parlamenta-
rizma.

Dr. Grabmayr je tudi proti mini-
strom-rojakom ter meni, da je samo mi-
nister za Galicijo pač potreben, ker da
zavzema ta dežela poseben položaj v drža-
vi Graja agitacijo agrarcev, ki presega že
dopustne meje ter pravi, da treba tudi
industrijo varovati. Aneksija Bosne in
Hercegovine bo pustolovstvo, ako ne
sklenemo trgovinskih pogodb z balkan-
skimi državami. Dr. Randa (Čeh) pravi,
dasestrinja z večino tega, kar je Grab-
mayr rekel o ministrih-rojakih ter je
prepričan, da bode ta institucija zgi-
nila. Knez Karl Schwarzenberg je raz-
kril svoje klerikalno-fevdalno srce in
svojo kler.-plemenitaško samopašnost.
Ta mož je pred vsem izjavil svojo lju-
bezen Bienenrth-Hochenburgerjevemu ka-
binetu, rekoč, da letos rajše glasuje za
proračun, ker kaže vlada v svojem po-
stopanju več odkritosti in ker se pri-
zadeva, očuvati in okrepiti avtoriteto
oblastev, omogočiti uradnikom, da bodo
zopet samo c. kr. uradniki in ne v prvi
vrsti pristaši političnih strank. (To ve-
lja seveda le za slovanske uradnike,
nemški sodniki imajo pravico, kakor je
minister Hochenburger v proračunski
debati namignil, prezirati Stremayerjeve
jezikovne naredbe na Češkem). Schwar-
zenberg je proti povišanju davka na
pivo in žganje (gospod knez ima sam
veliko pivovarov in menda tudi več de-
stilarij!) ta največji in najbogatejši ve-
leposestnik in industrijalec na Češkem
je tudi proti progresivnemu zvi-
šanju osebnega dohodninskega
davka, proti visokemu ob-
dačenju gradov, pravi, da je
davek na dedščine nemoralen.
Vsi ti davki bi zadeli tudi kneza Schwar-
zenberga, zato je odločno proti njim,
priporoča pa uvedbo celo vrste novih
davkov, ki bi njega prav nič ne za-
deli kakor: davek na inzerate, davek
na lepake, davek na prenos imovine
vsake vrste, davek na zaslužen vzra-
stek vrednosti nepremičnin. Ta kavalir
je pravi pravcati vzor amazanega bo-
gataša! — Govorila sta še ministerski
predsednik in fin. minister, ki sta se-
veda oba branila finančni načrt. Baron
Plener je proti progresivnemu
zvišanju osebnega dohodninskega davka
na dohodke presegajoče 20 tisoč kron
na leto, je pa za davek na dedščine in
proti temu, da bi se odpravil hišni raz-
redni davek dveh najnižjih razredov.
Spregovoril je še poročevalec — pro-
račun s finančnim zakonom vred je bil
tako v eni sami seji v vseh treh čita-
njih sprejet. Prihodnjo sejo bode pred-
sedništvo pismeno naznanilo.

v Položaj v parlamentu. V nem-
škem taboru prevladuje mnenje, da ve-
čini Slovanske jednote ni v resnici do

obstrukcije. Češki klerikalci so odločno
proti vsaki obstrukciji, češki agrarci se
pa bodo dali baje radi preglasovati ter
ter se bodo pokorili večini. V soboto je
imel dr. Šustersič konferenco z baron
Aehrenthalom, na kateri se je govorilo
tudi o pooblastilnem zakonu. Splošno
se sodi, da se bode v sredo razprav-
ljalo najprej o nujnem predlogu posl.
Metelka (Mladoček) o čeških manjšin-
skih šolah, potem se o par drugih nu-
jnih predlogih, da se tako markira upo-
števanje opozicije — med tem pa bodo
pogajanja med strankami že tako daleč
dospela, da bode mogoče mirno nada-
ljevati parlamentarno delo in začeti
razpravo o pooblastilnem zakonu.

v Česky klub je v svoji seji dne
25. tm. proglasil trgovsko pogodbo z
Romunskim in pooblastilni zakon za
gospodarska in nikakor ne politična
vprašanja ter je sklenil, da ne bode
podpiral obstrukcije čeških agrarcev in
klerikalcev ter Šustersičeve skupine
proti tem predlogom, bo marveč glaso-
val za nujnost.

v Dalmatinci in Šustersičev klub.
V sobotni številki „N. D.“ izraženi sum,
da hočejo dalmatinski poslanci Ivčević,
Biankini, Vaković in Perić prestopiti v
Šustersičev klub, je popolnoma neosno-
van, tembolj ker se kaže, da so hoteli
ti poslanci izstopiti iz jugoslovanskega
kluba le zaradi njegove ožje zveze s
Šustersičevim klubom, katere zveza jim
ne pripušča dovolj politične prostosti.

v Slovanska jednota oziroma nje
parlamentarna komisija bo imela v sredo
svojo sejo, v kateri se bode sklepalo o
nadaljnjem taktičnem postopanju. Ako
se ne posreči odvrniti agrarce in kle-
rikalce od obstrukcije, bi se utegnili
razbiti cela dosedaj složna opozicija,
kajti soc. demokrati gotovo ne pojdejo
z obstrukcionisti. Dr. Šustersič izjavlja
v N. Fr. Pr. od 25. tm., zakaj je nje-
gova stranka s češkimi agrarci pred-
ložila obstrukcijske nujne predloge: „Ni
mi toliko za to, ali pride pooblastilni
zakon na dnevni red, kolikor za to, da se
nam ne vsiljuje nikak delovni program.
Mi smo privolili v to, da se državni
proračun reši s tem pogojem, da se po
državnem proračunu ne bo več razprav-
ljalo o drugih predlogih. Odločitev o
tem je seveda v rokah parlamentarne
komisije Slovanske jednote. Ako ta
sklene, naj se nujni predlogi umaknejo
bode se to takoj zgodilo. V sredo pade
torej odločitev o tej agrarno-klerikalni
obstrukciji.“

v Ogrska kriza. V soboto je spre-
jel cesar Lukácsa v avdienci. Lukács
je razvil svoj načrt razvozljanja ogr-
ske krize. Kabinet se sestavi iz članov
stranke neodvisnosti, kateremu bode
stal na čelu zaupnik krone, ki bode
vzet iz liberalne stranke, poleg njega
bodeta v kabinetu pa tudi še dva druga,
ki ne pripadata stranki neodvisnosti.
Nadajajo se, da pride še tekom tega tedna
do sestave novega ministerstva. Opozi-
cijo proti tej rešitvi krize dela Justhova
skupina s svojimi znanimi radikalnimi
zahtevami glede samostojne banke. Pa
to se smatra samo za opozicijo proti
Kossuthu.

v Kriza na Nemškem. Predlog o davčni reformi je naletel v parlamentu na oster odpor. Bogataši so na Nemškem prav tako skopi ko pri nas in so odklonili zvišanje davka na dedičine in sploh vse one reforme, s katerimi bi se jim naložila nova bremena. Opozicijska večina, v kateri igra klerikalni centrum vodilno vlogo, predlaga celo vrsto drugih davkov, ki bi zadeli široke mase prebivalstva. Vsled tega je knez Bülow podal cesarju demisijo, katere pa cesar ni sprejel. Tudi parlament ne bo razpuščen, ker se vlada boji, da bi pri novih volitvah socijalni demokratje zopet pridobili mnogo mandatov. Vladni krogi iščejo novo formulo, po kateri bi rešili to krizo.

v Kretsko vprašanje. List „Sabah“ poroča, da je izvedel od nekega višjega uradnika vnanjega ministerstva, da je Anglija Porti obljubila, da se bodo respektirale pravice Turčije na Kretu. Oficijsko postopanje Grške je baje korektno, zato se ni bati, da bi izbruhnila vojna. Divjanje grških band v Macedoniji postaja pa od dne do dne hujše. Turška vlada je sklenila energično nastopiti proti temu krvoločnemu početju Grkov proti mirnem bolgarskem prebivalstvu.

Dnevna kronika.

d Ruski visokošolci v Avstriji. V sredo je došla v Krakov prva ekspedicija ruskih visokošolcev. Polagoma pride iz Petrograda v več ekspedicijah 700 in Moskve 600 visokošolcev, ki si bodo ogledali Krakov, Prago, Ljubljano, Zagreb, Beograd in Carigrad ter se potem vrnili v domacijo nazaj.

d Nova odvetniška tarifa stopi v veljavo 1. julija 1909. Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izda ob ti priliki tarifo v slovenskem jeziku z abecednim kazalom v obliki knjižice in stenske tabele ter bo oboje dobili v knjigarnah po 80 v.

o Kmetski punt je izbruhnil v Besarabiji. Mnogo lastnikov velikih posestev, največ židov, je umorjenih. Rumunska vojska je zasedla meje, da bi puntarji ne prenesli vstaje tudi na Rumunsko.

o Češki kmetski naraščaj mora biti res v vzgled kmetski mladini vseh evropskih narodov. Dne 22. t. m. se je odpeljalo 55 članov mladinske agrarne organizacije na Dansko, v to najnaprednejšo kmetijsko državo, da bi spoznali tamošnji napredek v vseh panogah kmetijske produkcije in izkušnje doma uporabili.

v Kako navstajajo nove vrste. Dogaja se včasih, da se potomstvo v kakem bistvenem obziru razlikuje od svojih roditeljev in da tako per saltam (skokoma) navstajajo nove vrste. Na Malti sta dobila zakonska Kelleia, ki sta imela oba (oče in mati) popolnoma normalne roke in noge, naenkrat sina, ki sta mu dala ime Gracio in kateri je imel na vsaki roki po šest popolnoma gibljivih in dobro razvitih prstov in tudi na obeh nogah po šest pa ne tako lepo razvitih prstov. Kako in zakaj je imel Gracio po šest prstov na rokah in nogah, tega si ni znal takrat in si ne zna še danes nikdo razlagati, kajti dednost lastnosti roditeljev je tu izključena, o prilagodenju se posebnim fizičnim okoliščinam, kakor glede podnebja, hrane itd. ne more biti govora, zato ne moremo drugega reči, ko da se je tu per saltam pojavila nova vrsta. To se v prirodi večkrat dogaja, ne vemo si pa razlagati, niti kaj je ta pojav povzročilo niti kak namen ima. Te tako naenkrat navstale nove lastnosti so pa dedne. Gracio Kelleia je vzel v zakon ženo, ki je imela po pet prstov na rokah in nogah ter je imel z njo štiri otroke, katerih najstariš Salvator po

imenu, je imel kakor oče po šest prstov na rokah in nogah, drugi in tretji sta imela pa samo po pet prstov kakor mati, zadnji otrok (deklica) je imela sicer samo po pet prstov, toda palci so bili nekoliko deformirani ali popačeni. Tudi potomstvo Graciovih otrok, ki so jemali žene s petimi prsti v zakon, so se porajali nekateri otroci s petimi drugi zopet s šestimi prsti. Ta abnormalnost se je še le počasi v četrti generaciji zopet zgubila. Želje ohraniti novo človeško vrsto s šestimi prsti ni imel nikdo, v nje ohranitev se ni torej nič zgodilo, baš nasprotno, zato se ta novo navstala vrsta tudi ni vzdržala.

Drugi slučaj je ta le: L. 1791 je dobil Seth Wright posestnik v Massachusettsu, med mladimi, s katerimi so ga njegove čisto normalne ovce obdarile, enega ovna s popolnoma normalnim telesom pa z nizkimi nogami. Posestniku je bilo to zelo ljubo in je takoj sklenil odgajati s pomočjo tega samca novo kratkonogo vrsto ovc, katere bodo brez skrbi puščali na pašo, ker ne bodo mogle skakati čez plot in se tako zgubiti ali zahajati tujim farmarjem v škodo. V malo letih je imel že celo čredo kratkonogih potomcev tega 1791. l. slučajno se pojavivšega očeta. Sesečje, ki so spoznali praktično vrednost te nove vrste, so ga prosili, naj jim proda nekoliko kratkonogih samcev in samic in v malo letih je v celem okraju izginila prejšnja vrsta normalnih ovc, ki so imele to grdo navado, da so skakale čez plot in je bila nadomeščena z novo vrsto, ki je postala znana pod imenom „Ancon“ ali „Otter“. Natančnejše o tem v Huxleyevem eseju: „Darwin o povstanka vrst“ v zbirki „Twelve lectures and essays“, ki se dobi tudi v nemškem prevodu.

Dopisi.

o Tovariši abiturijenti. Končali ste gimnazijska leta in si pridobili znanja, da lahko nadaljujete svoj študij. Resni trenutek stopa pred Vas, ko si morate izbrati poklic, v katerem upate doseči srečo. Čaka Vas trdo delo; toda s pridnostjo in z jekleno energijo boste lahko dosegli svoj cilj. Vam, ki se ne strašite truda in dela, da nadaljujete svoj študij, veljajo naše besede.

Hudo je človeku, ko pride v tuje mesto, neznan in tuj vsakomur. Želi si družbe, želi si dobrih in odkritosrčnih prijateljev, ki so enakomisleci in ki ga umevajo. Pri njih bi rad iskal razvedrila in utehe. Vas, dragi tovariši abiturijenti, ki ste si izbrali Gradec kot vsučiliško mesto, vabimo v društvo „Triglav“, ki lahko s ponosom zre na dobo 34 let svojega obstanka. Našli boste pri nas dobrih in odkritosrčnih prijateljev, ki Vas sprejmejo z odprtimi rokami.

V društvu „Triglav“ si lahko pridobite vsestranske in strokovne izobrazbe. Velika knjižnica, ki je naš največji zaklad, Vam nudi posebnega čtiva. V društvu prihajajo vsi slovenski in mnogi drugi časopisi, kjer se lahko informirate o dnevnih vprašanjih. V področju društva obstojita medicinski in tehnični klub, ki skrbita za tehnično izobrazbo. Naročnjeje se knjige in aparati, katerih si posameznik ne more nabaviti. Vrše se predavanja v društvenih prostorih in poučni izleti. Telo si lahko krepite s sabljanjem v sablaškem klubu in s telovadbo v Slovenskem Sokolu, katerega načelnik in starosta sta člana našega društva. Za zabavo se skrbijo s prirejanjem veselice, zabavnih večerov in skupnih izletov.

Tovariši! Strnimo se v močno falango proti napredujočemu nazadnjaštvu. Malo nas je, a biti moramo močnejši in značajni. Veliko dela nas čaka med narodom in dosegli bomo uspehov, ako si urimo moči in ostanemo složni. Pridite in pogledajte si delovanje našega društva, potem pa razsodite sami!

S triglavanskim pozdravom!
NB. Natančnejše informacije glede društva in študija se dobe pri sledečih tovariših: Jakob Cimmerman, abs. fil., Žiže pri Konjicah; Franc Zupančič,

cand. ing., Št. Rupert, Dolenjsko; Ant. Hrovat, cand. med., Šmarje pri Jelšah; Pavel Lenarčič, cand. iur., Ljubljana, Pogačarjev trg št. 3.; Ciril Žizek, stud. iur., Ormož.

„Dijaštvo sebi“. V tem smotenda vsi edini, da podporna društva, ki obstajajo v vsučiliških mestih, ne zadostujejo potrebam vseh. Naglašujemo vseh in podajamo takoj dokaze: če če imaš absolutorij, oziroma drugod eno leto po absolutoriju, ne dobiš od podpornih društev ničesar več; in ravno v takih časih, dostikrat neposredno pred izpiti, pred končnim ciljem si izročen na milost in nemilost kruti usodi. Abiturijent, ki bi šel rad študirat, nima dostikrat niti denarja za vožnjo, oziroma inakripcijo. Akademik, ki je ravno malo bolj situiran, pride v hipno denarno zadrego, plačati mu je šolnino takse in drugo. In končno reven dijak sploh, ki rabi obleko in knjige in za te stvari ne more računati na podporna društva, ki imajo po svojih pravih omejen delokrog in imajo predvsem gledati na to, da slovenski dijak v tujem mestu ne trpi glada. Kam naj se torej človek obrne za podporo? Te in enake misli so ustvarile popolnoma naraven in samoumeven klic: — dijaštvo sebi; klic „samopomoči“.

To nas je dovedlo do tega, da suujemo „podporne fond“; ti bi ne bili naperjeni proti obstoječim podpornim društvom, temveč bi imeli edini namen sedanja podporna društva izpopolnjevati. — Marsikdo bo gotovo skeptično zrl na stvar v začetku, toda pozneje bo postal drugega mnenja. — Sami iz sebe ustvarjamo nove vire dohodkov, našim kolegom, ki so potrebni podpore. V področju vsakega akademičnega društva in vsakega ferijalnega društva naj se snujejo slični podporni fondi. Ti naj bi potem v teku časa stopili v skupno celoto, ki bi kot taka bila mogočen faktor za blagor naš dijakov. Ne bomo tukaj podajali kakih pravil, oziroma virov, iz katerih bi taki fondi črpali sredstva; poudarjamo le: glavni vir bodo dohodki veselice, zbirke koleka in dr. Če pade enkrat misel na rodovitna tla, bo rodila sama sile, ki bodo vedeli pridobiti za to vedno novih dohodkov. Saj je ravno v nas akademiki sile dovolj! — Dosedaj obstajajo taki fondi, kolikor znano, le v akad. ferijalnem društvu „Balkan“ v Trstu in slov. akad. društvu „Ilirija“ v Pragi; povsod so se prav dobro obnesli. Misel je torej sprožena in trdno smo prepričani, da bode vsako akademično in ferijalno društvo v lastnem oziru stremilo za ciljem: vstvariti za svoje člane podporno organizacijo!

Tovariši dijaki! Sedaj odhajate na počitnice; časa dovolj, da o stvari premišljate, ne samo to, ampak da za stvar, ker je dobra, tudi že zbirate gmotnih prispevkov! Upajmo, da so vsi naše misli dobro razumeli in da bomo v začetku šolskega leta v jeseni videli naše dijaštvo, ko bode gradilo trdne organizacije: samopomoči. Torej: dijaštvo sebi! — Slovensko akademično društvo „Ilirija“ v Pragi. (Vsa pojasnila v tej zadevi daje „Ilirija“, Praga II. Melounová ul. č. 4. [I.]).

Štajerske novice.

z Narodna društva, izvolite za občni zbor „Zveze narodnih društev v Celju“ dne 11. julija svoje odposlance!

z „Naš list“ preneha izhajati. Kranjski naprednjaki so sklenili opustiti „Naš list“, „Notranjca“ in „Belokranjca“ ter izdajati poleg „Slov. Nar.“ še en tednik „Rodoljub“, ki prične izhajati meseca julija. „Naš list“ se je vedno toplo zavzemal tudi za naše slovensko štajerske zadeve ter za ideje in cilje „Narodne stranke“. Želimo, da mu na tem polju sledi „Rodoljub“. — „Slov. Gospodinja“ bode izhajala kot samostojni mesečnik.

z Graški vsenemci so se na shodu minulo soboto izrekli proti ustanovitvi italijanske pravne fakultete v Trstu. Govoril je znani Stein in pa neki visokošolec Müller, kateri je strastno napadal nemške poslance, ki hočejo Italijanom dovoliti pravno fakulteto. Shod se je zaključil z obligatno „vahtarico“. Druge nesreče ni bilo.

z Deželna podružnica „Splošnega pokojninskega zavoda za nastavljenec“ razpošilja v neki uradni zadevi okrožnico. Seveda je ta okrožnica sestavljena v nemškem jeziku. Mnogo jih je to nemško kunjjo že vrnilo s pripombo, da se naj s Slovenci dopisuje slovenski. Upamo, da bodo podobno postopali vsi Slovenci. Ne dajmo se vendar vedno za nos voditi od državnih uradov. (Opomba uredn.: Kaj pa delajo gg. klerikalni odborniki tega zavoda? Če se ne motimo, imata tam neko besedo Pušenjak in Leskovar. Razpošiljanje nemških okrožnic je tudi v tem pogledu značilno, ker je v pisarni zavoda vendar nastavljen jeden slovenski uradnik in se torej vodstvo ne more izgovarjati, da ni nikogar, ki bi ne znal slovenski. Pričakujemo, da se razmere izboljšajo in če Pušenjak in Leskovar ne čutita potrebe zastopati v zavodu naših narodnih interesov, pa naj svoja mandata odložita, da prideta v primernejše roke!)

z Zbrisala se je v registru tukajšnjega okr. sodišča tvrdka Steinauer, železniška tovarna v Vitanju. Jedna ponemčevalnica manj! — V konkurz je prišel trgovec A. Matzun v Sevnici. Za komisarja je imenovan okr. sodnik g. Seliškar, za upravitelja konkurzne mase notar g. Korbar.

o Nevoščljivost. Češka „Živnostenska banka“ je pred kratkim emitirala za 10 milijonov kron novih akcij; že tekom 14 dni se je podpisalo za mnogo milijonov preveč akcij. Banka bode razpolagala sedaj s 40 milijoni kron glavnice, a ima še okroglo 100 milijonov kron hranilnih ulog na knjižice. Dunajski in graški nemškonacionalni listi so strastno hujskali proti tej banki, pa ni nič pomagalo. Graški „Tagbl.“ je sedaj vsled tega uspeha kar v deliriju od same nevoščljivosti.

o Občina trg Velenje je sklenila in odposlala drž. poslancu gosp. V. Jezovniku peticijo, v kateri se poziva država, naj prispeva 50% za stavbo novih ljudskih šol. Peticijo je izročil g. V. Jezovnik v četrtek državni zbornici. —

Prošnje za vsprejem na dež. kmet. šoli v Grottenhofu jetreba poslati do 30. tm. na ravnateljstvo zavoda.

v Klerikalni napad na kresno slavnost. V Stainzu na Sr. Štajerskem so priredili nacionalni kresno slavnost. Nahujskani klerikalni kmetje in fantje so pa naskočili veselčni prostor s kamenjem in gnjilimi ajci. Morali so posredovati orožniki. Kamenje je metala celo neka ženska. Vidi se, da pri Nemcih tudi zelo napreduje katoliška zavodnost in izobrazba.

z Obsojen je bil v soboto v Celju bivši pisarniški uradnik pri celjskem okr. glavarstvu Stupan zaradi ponareje datuma na neki sprejemnici v rekurznih zadevah na 2 meseca ječe, njegova žena in nečakinja pa zaradi krivega pričevanja tudi vsaka na dva meseca. Glede obtožbe, da je Stupan zapeljal ženo in nečakinjo h krivemu pričevanju, je bil oproščen.

z Včerajšnja nedelja je potekla v okolici precej mirno. Le pri gosp. Planinšku so se fantje nekaj stopli med seboj, a ni bilo nobenih hujših posledic.

z Razstavljene risbe. Jutri in v sredo bodo v risalni dvorani tukajšnje višje gimnazije razstavljene risbe učencev iz minulega šolskega leta.

v Za Ciril-Methodovo družbo so darovali v veseli družbi pri Pircu v Št. Petru: Ivan Tavčar 2 K, Franja Tajnik 2 K, Ivan Jelen 1'40 K, Berta Šribar 1 K, Josip Kopušar 40 v, Anka Pirc 20 v. Živelj posnemovalci!]

a Poročila o stanju hmeljske rastline v drugih deželah bode odslej v interesu naših hmeljarjev v večji

meri priobčeval „Narodni Dnevnik“. Upamo, da se bodo hmeljarji v čim večjem številu na list naročili, da bodo lahko imeli vsak čas ta za nje tako važna poročila v roki. Kdor ne zmore naročnine sam, naj si pa naroči list več sosedov skupaj. Naj hodi več „Narodnih Dnevnikov“ v vsako vas!

z V Žalcu je predaval v soboto 26. t. m. zvečer gosp. potovalni učitelj Prekoršek o spodnještajerskem nemštvu in o organizaciji slovenskega obrambnega dela. Udeležba je bila prav poljna.

z Surov napad. Pretečeni petek popoldne je šel vpok župnik gosp. S. mimo deželne drevesnice pri Celju. Delavci so ga pozdravili, on jim je pa vljudno odzdravil. Neka ženska ga je pozdravila nemški, na kar jo je vprašal, če ne zna slovenski? To je dalo ekonomu povod, da je začel surovo kričati nad g. S. Vpil je, krillil z rokami in skakal kot kakšen pijan drvar. O „omiki“ gosp. Derganca ni mogoče govoriti; ta nastop kaže le vsó zagriženost in surovost celjskih „Nemcev“. To je dogodek kakor se je vršil in ne kakor je neresnično poročala „vahtarica“.

z Požar v Št. Petru v Sav. dol. Pišejo nam: Nocoj je zbruhnil okoli 11. ure ogenj v listnjaku posestnika Kozmelja v Št. Petru (bl. lerne cerkve). Pogorelo je šest poslopij, med njimi dve hiši. Ponesrečil se ni nikdo, tudi živino so rešili. Prihitelo je iz okolice 10—15 požarnih bramb, ki so do jutra gasile in omejevale ogenj. Gašenje je bilo sila težavno, ker je primanjkovalo vode. Ogenj je najbrže nastal vsled tega, ker je nekdo vrgel gorečo smodko ali cigareto v stran.

z Za državne prispevke k stroškom za ljudske šole so prosile vse občine slovenjbištriške fare.

z Porisanje vadniških učiteljev. Po poročilu korespondence „Wilhelm“ je naučni minister grof Stürgkh letos prvič povabil 83 vadniških in njim enakih učiteljev s 1. julijem v 8. plačilni razred po določbah tozadavnega zakona iz l. 1907.

d Podružnica družbe Ciril-Metodove v Ljutomeru je na občnem zboru dne 20. t. m. izvolila sledeči odbor: prvomestnik Janko Karba, učitelj, blagajnik Fran Zacherl, učitelj, zapisničarica Mara Kocuvan, učiteljica, namestniki: Srečko Vršič, Matija Seršen in Jelica Škrlec.

Kranjske novice.

d Prvi dan slavnosti „Slov. del. pevskega društva Slavec“ v Ljubljani se je obnesel nad vse lepo. Glavno ulogo sta včeraj igrali dve točki: sprejeto in ljudska slavnost v Zvezdi. Udeležba od vseh strani veličanska. Čehov nad 250, Hrvatov in Srbov silno mnogo. Med Slovenci je omeniti posebno Tržičane, ki so prišli s posebnim vlakom, in Korošce, katerih je bilo na slavnosti trikrat več ko Štajercev. Tržičanom se je priredil posebno krasen sprejem. Omeniti moramo, da je bil prostor v Zvezdi in na kongresnem trgu pri ljudski slavnosti natlačeno poln, ko je krog 7. ure mnogo sto pevcev zapelo „Buči morje“, „Hej Slovani“ in „Lepa naša domovina“. Navdušenje je bilo nepopisno. Nemci v kazini so se obnašali skrajno izživljeno! Človek se mora v resnici čuditi, da ni prišlo radi nemške impertinence do nemirov. Klerikalci so razglasili „bojkot“ nad slavnostjo. Gledali smo na vse strani, pa nič takega nismo mogli opaziti! Ne smešite se vendar, gospodje duhovniki! Samo ne razumemo, da „Slavec“ ne upošteva klerikalnega hujskanja in priredi danes v „Unionu“

celo velik koncert? Tega klerikalci pač ne zaslužijo. Omeniti je tudi treba, da je bila udeležba iz Štajerske škandalozno majhna. Osebito še iz Celja. Dvakrat je bil „Slavec“ že korporativno v Celju, sedaj pa se ni našlo več ko 5 Celjanov, ki so se udeležili „Slavčeve“ slavnosti v Ljubljani!

d Kranjska hranilnica je zvišala obrestno mero za četrt %. Manjka ji razpoložljivega denarja.

d Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda bo dne 8. avgusta na Jesenicah.

d Pri razstrelbi se je ponesrečil Janez Jesenko, posestnik na Vrhniki. Lomil je kamen za napravo gramoza ter napravil dve razstrelbi. Ko je razstrelbi zažigal, se mu druga ni hotela takoj užgati, v tem pa je prva že eksplozirala ter ga precej poškodovala po obrazu.

d Pobjo z motikami. V Št. Vidu pri Zatičini so trije fantje z motikami potolkli Janeza Zupanciča. Po nekaterih poročilih je že umrl, po drugih še ne.

d Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani ima svoj II. občni zbor v sredo, 30. junija 1909. ob 3. uri pop. v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Dnevni red: 1. Otvoritveni nagovor predsednika. 2. Določitev zapisničarjev in skrutinatorjev (§ 12. pravil). 3. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru (§ 12 al. 11). 4. Poročilo načelstva. 5. Poročilo nadzorstva. 6. Poslovno poročilo in sicer: (a) splošno, (b) denarna izravnava, (c) blagovni posli, (d) revizija. 7. Potrjenje letnega računa in bilanca za l. 1908 (§ 12 al. 3). 8. Potrjenje obračuna in proračuna upravnih stroškov (§ 12 al. 3). 9. Sklepanje o porabi čistega dobička, o snovanju in dotiranju rezervnih in drugih zakladov. 10. Volitev odbora (§ 13). Predsednik izžreba pet odbornikov (t. j. eno tretjino izvoljenih odbornikov), ki izstopijo; izstopivši smejo zopet izvoljeni biti. 11. Slučajnosti. — Vsako u članjeno zadrugo ali društvo zastopa na občnem zboru njen načelnik; če pa ta pri občnem zboru ni prisoten, zastopa zadrugo ali društvo drugi pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom dotične zadruge ali društva. S posvetovalnim glasom se sme občnega zbora udeležiti vsak član kake v članjene zadruge ali društva. Na občnem zboru daje vsak vplačan delež en glas. Računski zaključek, obračun in proračun upravnih stroškov, poročilo nadzorstva in prodlogi načelstva so od 21. junija t. l. naprej razpoloženi v zvezini pisarni članom na vpogled.

d Pivovarna „Unlon“ bo naslov delniški družbi, ki jo osnujejo na Kranjskem velike tuje pivovarne. Pivovarna Kosler je že kupljena, Auerjeva že zavezana. Izmed Slovencev se je oglašil kot prvi delničar g. Knez z zneskom 20.000 K.

Primorske novice.

d K tržaskim deželnozborskimi Volilna borba je končana. Med vsemi strankami, ki so se udeležile volilnega boja, more biti z izidom volitev zadovoljna edino slovenska narodna stranka. Italijanska liberalna stranka je sicer materijelno zmagala, a volitve so dokazale, da stranka propada. Socijalisti, ki so računali na uspehe v IV. volilnem razredu, so dosegli sicer v tem razredu 10 mandatov, ali le 4 s svojimi glasovi, ostalih 6 pa s pomočjo Slovencev. Nemci so se bahali, da pokažejo svojo moč še le v razredu inteligence in v razredu, kjer odločuje davčna moč. Toda tudi v obeh teh razredih so ostali za Slovenci. Te vo-

litve so dokazale, da je vse tržasko nemštvo umetno ustvarjeno, da Nemci nimajo nikake zaslonbe v masah. O mazzinijancih sploh ni vredno govoriti, ravnotako ne o krščanskih socijalcih. Slovenski kandidati so dobili v Trstu in okolici skupno 9100 glasov. Razun tega še s popolno gotovostjo lahko trdimo, da je od socijalističnih glasov najmanj četrtina slovenskih socijalistov. Tako lahko rečemo, da je v Trstu in okolici najmanj 11.300 slovenskih volilcev. To se pravi: dve petini vsega prebivalstva v mestu in okolici sta slovenski.

d Poštini koncipistom so imenovani konceptni praktikanti dr. Vagaja, dr. Kümmerlin in Josip Dal v Trstu. Poštini koncipist Josip Flucher pa je imenovan za poštne komisarja.

d Občinske volitve v Pulju razveljavljene. Zadnje volitve v občinski zastop v Pulju je namestništvo v vseh razredih razveljavilo.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Včerašnja poročila.

a Praga, 27. junija. Državni poslanec dr. Kramář je v uvodniku današnjega „Dne“ jako hudo napadel češke agrarce. Pravi, da bi onemogočenje trgovinskih pogodb z balkanskimi državami pomenilo smrten udarec za mlado češko tekstilno industrijo. Ne pomaga nam prav nič, ako na slovanskih kongresih pridigamo gospodarsko združevanje Slovanov, v resnici pa mu istočasno stavimo največje zapreke.

a Rim, 27. junija. Avstrijski poslanik Lützow je včeraj oficijelno naznanil ital. ministru za zunanje zadeve Tittoni, da se Avstroogrška udeleži italijanske razstave l. 1911.

a Berlin, 27. junija. Vsled poraza državne finančne reforme v drž. zboru je odstop kancelarja Bülowa neizogiben. „Lokalanzeiger“ poroča, da zvezin svet vstraja pri svoji zahtevi, da se načrt za finančne reforme vendar sprejme v obliki kakor je bil drž. zboru predložen. Ako se državni zbor tej želji ne ukloni, bo razpuščen in Bülow bo šel. Imenuje se že grofa Wedel-a, namestnika v Alzaciji kot njegovega naslednika.

a Berlin, 27. junija. Listi poročajo iz Petrograda, da so perzijski ystashi napadli nek oddelek kozakov in ga skoro popolnoma uničili.

a Belgrad, 27. junija. Kralj Peter se je odločil baje k temu, da plača dolgove princa Jurija. Ker pa se je izkazalo, da so mnogi odernhi izrabljali prinčeve zadrege, je kralj ukazal, naj se vsi dolgovi, ki znašajo okrog četrt milijona kron, pregledajo in se povrne le ono, kar se je princu v resnici izplačalo.

a Petrograd, 27. junija. Kolera se je lotila tudi carjevih palač v Petrovem dvorcu in Carskem selu. Zbolele so dosedaj 4 osebe. — V celem je umrlo od začetka kužnega širjenja kolere, to je 29. maja do danes v Petrogradu in okolici 211 oseb, zbolelo pa 744.

Današnja poročila.

Ogrska ministerska kriza.

v Budimpešta, 28. junija. (Brz. „N. D.“) Cesar je včeraj popoldan ob 3. uri sprejel v posebni avdienci dr. Ladislava pl. Lukacsa in mu kot homo regius poveril pogajanja s stranko neodvisnosti.

Budimpešta, 28. junija. (Brz. „N. D.“) Novi homo regius dr. Ladislav pl. Lukacs bo stopil s Kossuthom v dogovor in še bo tekom tega tedna poročal cesarja o uspehu pogajanj. Lukacs baje

namerava sestaviti novo ministerstvo iz članov stranke neodvisnosti in iz treh politikov, ki stoje izven strank, najbrž staroliberalcev. Koncesij ne prinaša Lukacs nobenih, vendar se splošno misli, da bo igral pri rešitvi krize veliko vlogo, kajti vladar želi skorajšnje odločitve in da se novo ministerstvo še sestavi predno odpotuje v Ischl.

Ostavka kneza Bülowa.

v Berlin, 26. junija. (Brz. „Nar. Dn.“) „Voss. Ztg.“ poroča, da bo nemški državni kancelar knez Bülow takoj odstopil, kakor hitro se reši finančna preosnova. Cesar si o osebi naslednika še ni na jasnem. Odstop kneza Bülowa po rešitvi finančne preosnove je nepreklicno dejstvo.

Angleški kralj Edvard v Marijinih varih.

v Marijini vari, 28. junija. (Brz. „N. Dn.“) Kakor se sedaj iz avtoritativne strani poroča, pride angleški kralj Edvard tudi letos v zdravilišče v Marijine vare.

Srbsko-turško zблиžanje.

v Belgrad, 28. junija. (Brz. „Nar. Dn.“) V političnih krogih vlada veliko veselje, ker je baje Visoka porta ministru zunanjih zadev dr. Milovanoviću naznanila svoj sklep, da bi rada stopila v pogajanja radi srbsko-turške politične zveze.

Preiskava proti morilcem portugalskega kralja.

Lizbona, 28. junija. (Brz. „Nar. D.“) Preiskovalni sodnik se jako marljivo bavi z zadevo morilcev portugalskega kralja Carlosa in zatrjuje, da je našel nove sledove.

Obisk ruskega carja v Stockholmu.

d Stockholm, 28. junija. (Brz. „N. Dn.“) Včeraj ob 1. pop. je bil na carjevi jahti „Standard“ banket, na katerega sta bila povabljeni švedski kralj in kraljica. Ob 4. uri 25 minut je „Standard“ odplula naprej. Car Nikolaj je pri tej priliki podaril 10.000 rubljev za stockholmske ubožce.

Umor švedskega generalmajorja Beckmanna.

d Stockholm, 28. junija. (Brz. „N. Dn.“) Šefa pobrežnega topničarstva generalmajorja Beckmanna je včeraj proti poldnevu v kraljevem vrtu v mestu ustrelil nek delavec. Istočasno poroča neka zasebna brzojavka, da se je storilec takoj nato usmrtil. Nameraval je baje napad na ruskega carja.

d Stockholm, 28. junija. (Brz. „N. Dn.“) Kakor daje policija na znanje, je morilec Beckmanna zjutraj v bolnišnici umrl. Bil je delavec in se je najbrž živel z razpečevanjem časnika „Brand“, katerega se je pri njem našlo več izvodov.

d Stockholm, 28. junija. (Brz. „N. Dn.“) Nek častnik še poroča sledeče podrobnosti k napadu na Beckmanna. Nekaj častnikov med njimi tudi Beckmann se je sprehajalo z damami v kraljevem vrtu. Na trgu skoči nek mož v delavski obleki proti Beckmannu in ustrelj vanj. Zadel ga je v hrbet in v bok. Nato si je pogol 2 krogli v glavo.

III. Poročilo o stanju hmeljske rastline drugih krajev in dežel.

Polep na Češkem, dne 25. junija 1909. (Izvirno poročilo hmelj. društvu v Žalcu). V dobrih in zgodnjih legah raste hmelj večinoma zadostno dobro, med tem ko v slabih legah in po bolhaču poškodovanih hmeljnikih v rasti zelo zaostaja. Opazuje se, da se škodljivi mrčes pomnožuje in bati se je, da bode le-ta slabotnim hmeljnikom, katerih je mnogo, prav hudo škodoval. $\frac{1}{3}$ je dobra, $\frac{1}{3}$ srednja, $\frac{1}{3}$ slaba. Zaveza hmeljarjev.

